

SELECTIEF VISSSEN DOET LEVEN

Actieplan van en voor de Vlaamse visserijsector

Vlaamse overheid | Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Landbouw
en Visserij

SELECTIEF VISSSEN DOET LEVEN

ACTIEPLAN VAN EN VOOR DE VLAAMSE VISSERIJSECTOR

VOORWOORD

Duurzaamheid is een factor die binnen de Vlaamse visserijsector de voorbije jaren een enorme doorstart heeft gekend. De duurzaamheidsopgaven in de sector zijn ook groot en vergen nu en dan verregaande maatregelen. De Commissievoorstellen voor het Gemeenschappelijk Visserijbeleid na 2014 bevatten nieuwe uitdagingen voor de sector.

Met de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid staat dus ook de Vlaamse visserij voor nieuwe uitdagingen.

Het duurt nog wel enige tijd vooraleer de 4 nieuwe verordeningen de hele besluitvormingsprocedure doorlopen hebben en ze effectief goedgekeurd en operationeel worden. Een aantal maatregelen wordt bovendien pas een aantal jaren later van kracht.

Vlaanderen gelooft in de toekomst van een duurzame visserij. Via de uitvoering van haar operationeel programma EVF, in november 2008 goedgekeurd, worden samen met de sector inspanningen geleverd om de sector bij te sturen op economisch, ecologisch en sociaal vlak.

Ik wil als Vlaams minister bevoegd voor de visserij dan ook niet wachten op de voltooiing van het vernieuwde Europees Visserijbeleid om de problematieken die zich ongetwijfeld zullen stellen, aan te pakken.

De titel van dit document is duidelijk: selectief vissen staat vooraan.

Selectief vissen beantwoordt volledig aan het duurzaamheidstreven waarin de voorbije jaren sterk is geïnvesteerd door de vissers, ondersteund door de Vlaamse en Europese overheid. Op die weg willen wij, samen met de sector verder gaan!

We stellen vast dat vissers, samen met het wetenschappelijke en praktijkgerichte onderzoek de voorbije jaren in Vlaanderen via maatwerk oplossingen, of toch een deel van de oplossing, hebben gezocht en deels gerealiseerd.

Wij zien en horen ‘langs de kade’ hoe haast collectief gestreefd en geïnvesteerd wordt en voortdurend gezocht wordt om de weg naar duurzaamheid verder op te gaan.

Om deze vele initiatieven te stroomlijnen en om nieuwe impulsen te geven en tot nog betere resultaten te komen, wordt dit actieplan “selectief vissen doet leven” opgestart.

Ik doe een oproep aan alle reders en vissers om de problematieken die op ons afkomen proactief aan te pakken: hoe selectiever wij vissen, hoe beter onze toekomst er uit ziet!

Kris Peeters

Minister-President

INHOUD

1 SELECTIVITEIT ALS ANTWOORD OP DE UITDAGINGEN	1
2 SELECTIVITEIT: STAND VAN ZAKEN IN DE VLAAMSE VISSERIJ	3
3 ACTIEPLAN	4
Actie 3.1 Opstellen en publiceren van een discardatlas voor de Belgische Visserijsector	4
Actie 3.2 We onderzoeken de overlevingskansen van teruggegooid vis	5
Actie 3.3 We beschermen de visbestanden door de selectiviteit van vistuig te verbeteren.	6
Actie 3.4 Selectiviteit is een prioriteit in het Vlaamse visserijbeleid	7
Actie 3.5 Reders en vissers helpen mee om een beter visserijmanagement te realiseren.	7
Actie 3.6 We werken mee aan aangepaste nieuwe technische maatregelen	8
Actie 3.7 We bereiden ons voor op de regionalisering van het visserijbeleid	9
Actie 3.8 Het Convenant “Naar een duurzame visserij” als maatschappelijk draagvlak	10
Actie 3.9 We stemmen de controle af op handhaving grotere selectiviteit	11
Actie 3.10 We verkennen de problematiek verbonden aan de aanlandingsverplichting	12

1 SELECTIVITEIT ALS ANTWOORD OP DE UITDAGINGEN

Teruggooi of “discards”, het overboord werpen van ongewenst gevangen vis en organismen, staat onder zware maatschappelijke druk. Zowel overheid als sector hebben een belangrijke opdracht om de teruggooi zoveel als mogelijk in te perken. De beste aanpak is een brongerichte aanpak. Om teruggooi maximaal te voorkomen, is selectiviteit daarbij een sleutelbegrip.

Het is onze overtuiging dat het verhogen van de selectiviteit bij het vissen een antwoord biedt op tal van uitdagingen die op ons afkomen. Selectiviteit laat vissen leven waarop niet gericht wordt gevist en versnelt op die manier het halen van de MSY-normen (Maximum Sustainable Yield of Maximale Duurzame Opbrengst), selectiviteit vermindert het onethisch verspillen van kwaliteitsvol voedsel, selectiviteit laat het ecosysteem (her)leven door het gezond te houden en te beschermen, selectiviteit laat vissers ook in de toekomst een redelijk inkomen halen via een duurzame visvangst.

Selectief vissen doet visbestanden overleven

Binnen het Gemeenschappelijk Visserijbeleid bestaan sinds lang maatregelen om de visbestanden op een goed peil te houden.

Dit beleid heeft resultaten opgeleverd. Zo is bijvoorbeeld het bestand van pladijs in de Noordzee, een visgebied waar de Vlaamse visserij erg actief is, historisch hoog. Ruimer bekeken is, van die bestanden waarvoor een volledige wetenschappelijke beoordeling bekend is, het aandeel overbeviste bestanden in de Atlantische Oceaan en de aangrenzende wateren gedaald van 94 % naar 47 % tussen 2004 en 2011. Dit is een bevredigend resultaat, maar nog ruim onvoldoende.

Nochtans, de vissers zelf zijn bijzonder gebaat met evenwichtig beviste bestanden!

Belangrijk element daarbij is het “discarden” of teruggooien van opgevangen organismen in zee.

Visserijtechnieken zijn niet voor 100 % selectief. Dit wil zeggen dat er naast de gewenste vissoorten bijna altijd ongewenste organismen opgevist worden. Het kan hierbij gaan om in of op de bodem levende zeeorganismen (benthos), schaal- en schelpdieren, allerlei vissoorten, maar evenzeer zeezoogdieren die ongewenst in het net terecht komen. Slechts een deel van de teruggooi zou kunnen in aanmerking komen voor consumptie. Voor een gemengde visserij als de Vlaamse, is dit een belangrijk gegeven.

Vissers zijn soms ook verplicht om een deel van de vangsten terug te gooien om meerdere redenen. De hoeveelheid vis die zij aan land mogen brengen is door Europa beperkt via het opleggen van vangstquota. Daarnaast is er de wettelijke verplichting om beschermde soorten (bepaalde haaien en roggensoorten) en ‘ondermaatse’ producten (producten die kleiner zijn dan de wettelijk opgelegde minimum aanvoerlengtes) meteen over boord te zetten. Tenslotte worden bepaalde eisen opgelegd aan de vangstsamenstelling bij gebruik van bepaalde vistuigen of maaswijdtes. Het huidige Gemeenschappelijk Visserijbeleid is daardoor mede oorzaak van de teruggooi.

De overlevingskansen van deze organismen bij teruggooi in zee is heel sterk uiteenlopend maar vast staat dat een deel het niet overleeft.

Hoewel het onmogelijk is om 100% selectief te vissen, zullen inspanningen om de selectiviteit bij het vissen te verhogen, zeker bijdragen tot een duurzamer beheer van visbestanden.

Het overboord gooien van gezonde vis is ethisch niet aanvaardbaar.

In 2011 is in opdracht van Vlaams minister-president Kris Peeters door AMS een studie uitgevoerd over “verlies en verspilling in de voedselketen”. Het thema voedselverlies speelt een belangrijke rol in het voedseldebat dat is gestart n.a.v. van marktinstabiliteit met hoge voedselprijzen en met het oog op de snel groeiende wereldbevolking. Hierin wordt voedselverlies gedefinieerd als elke reductie in het voor menselijke consumptie beschikbare voedsel dat in de voedselketen van oogst tot en met consumptie plaatsvindt. Voor de visserij dienen we nog een stap terug te gaan want daar waar het in de landbouw gaat om oogsten van geteelde producten (zoals in aquacultuur) gaat het hier om de vangst van wilde vis. De studie neemt dit echter mee en stelt dat voedselverliezen diverse oorzaken hebben doorheen de voedselketen en voor de visserij speelt de teruggooi tijdens de visvangst daar een rol in.

Het is duidelijk dat voor de visserij het vermijden van ongewenste bijvangst een belangrijk aandachtspunt is.

Oorzaken van teruggooi in de Belgische visserijsector, 2004-2006, enkel vis (bron: ILVO)

Soort	Oorzaak van teruggooi
Kraakbeenvissen (haaien en roggen). Hun overlevingspercentage ligt wel een stuk hoger dan het gemiddelde, wat de impact beperkt houdt.	Beperkte houdbaarheid in combinatie met lange reizen van vissersschepen.
Heek	Beperkte houdbaarheid
Ponen (familie van op de bodem levende vissen)	Relatief lage marktwaarde
Schol	Vooraf ondermaatse afmetingen
Tong	Vooraf ondermaatse afmetingen
Kabeljauw, schelvis	Ondermaatse exemplaren, limiterende vangstquota
Wijting	Ondermaatse exemplaren, beperkte marktwaarde

De visserij kampt met hoge verliescijfers: voor de boomkorvisserij, voor alle gebieden waar de Belgische visserij actief is, komt men in de periode 2008-2011 tot gemiddelde teruggooicijfers van 24,94 % voor schol en 5,72 % voor tong.

De AMS studie komt tot de bevinding dat de verliezen in de visserij beduidend groter zijn dan in de landbouw maar formuleert volgende aanbevelingen:

- Betere gegevens: kwantificering van het voedselverlies
- In kaart brengen van de achterliggende oorzaken van voedselverlies

Vanuit voedselperspectief is verlies en verspilling in de keten nefast, zowel met het oog op de actuele voedselproblematiek (wereldwijd lijden 925 miljoen mensen honger) als gezien vanuit de uitdagingen die ons voedsel- en landbouwsysteem te wachten staan in de nabije toekomst (9 miljard mensen in 2050). Voedselverlies is tegelijkertijd ook een verdoken milieuprobleem.

Ook reders zelf hebben het er moeilijk mee dat zij vis van uitstekende kwaliteit en geschikt voor menselijke consumptie, en die ongewenst in hun netten terecht komt, terug overboord moet gooien. Zij beseffen dat dergelijke voedselverspilling absoluut vermeden moet worden.

Het voorstel van de Commissie om alle vangsten verplicht aan te landen en te verwerken heeft op dat vlak een bijkomend negatief effect. Zelfs vis met redelijke overlevingskansen na teruggooi zal aangeland en vernietigd moeten worden!

Rekening houdende met de reglementering of die de teruggooi verplicht, of andersom de aanlanding en vernietiging verplicht, is het niet vangen van de ongewenste vis, de meest adequate oplossing voor deze vorm van voedselverspilling. Ook hier is selectief vissen de aangewezen weg!

Selectief vissen doet mariene gebieden leven

Naast deze belangrijke hervorming van het visserijbeleid zijn er ook de ontwikkelingen binnen het EU-milieubeleid, o.a. inzake de mariene gebieden, die in de nabije toekomst grote gevolgen kunnen hebben voor onze visserijsector. De toepassing van de Vogel- en Habitatrichtlijn heeft geleid tot de afbakening van de beschermde mariene gebieden in de Belgische wateren (Natura-2000 gebieden) en het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor deze gebieden.

Ondertussen werd ook gewerkt aan de uitvoering van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie die de lidstaten verplicht om mariene strategieën uit te werken en te implementeren die uiterlijk in 2020 moeten leiden tot een goede milieutoestand voor alle Europese zeeën. In de nabije toekomst wordt onderzocht welke beperkende maatregelen er als gevolg hiervan binnen deze beschermde mariene gebieden dienen opgelegd te worden o.a. aan de visserijsector. Selectief vissen heeft hier als doel andere soorten fauna en flora ongemoeid te laten.

Selectief vissen: het beste antwoord op een aanlandings- en verwerkingsplicht

Eén van de belangrijkste wijzigingen die de Europese Commissie voorziet in haar voorstel voor een nieuw Gemeenschappelijk Visserijbeleid is het invoeren van een zogenaamd “teruggooiverbod” (“discard ban”). Vanaf 2015 zou er geleidelijk een verplichting ingevoerd worden om alles wat gevangen wordt effectief aan land te brengen. Tegen 2016 zou dit moeten leiden tot een aanlandingsverplichting voor bijna alle soorten. Het is de bedoeling dat alle ongewenste vis die op die manier aan land gebracht wordt, niet voor menselijke consumptie in het commerciële circuit komt.

Verwacht wordt dat de Commissie nog een aantal milderende maatregelen zal nemen en de aanpak zal differentiëren naar gelang vissoort en vistuig, maar hoe dan ook is dit voor de Vlaamse visserij met voornamelijk een gemengde visserij, een enorme uitdaging. Een aanlandingsverplichting vergt bijkomende inspanningen op het vaartuig en vereist allicht investeringen aan land om de ongewenste vangsten te vernietigen.

Het enige antwoord op de noodzaak aan dergelijke contraproductieve investeringen is maximaal inspanningen doen om de hoeveelheid ongewenste vis in de netten zo klein als mogelijk te houden ...

De drie Europese organisaties die de visserij vertegenwoordigen (EAPU, Europêche en Cogeca) zijn een voorstel van aanpak overeengekomen dat de steun krijgt van al hun respectievelijk leden. Dit voorstel sluit aan bij de visie dat het vermijden van ongewenste bijvangsten (selectiviteit) en het maximaliseren van de overlevingsmogelijkheden van niet vermeden ongewenste bijvangsten het uiteindelijke doel is van de aanpak van de teruggooi.

Selectiviteit is hier dus echt wel het sleutelwoord!

2 SELECTIVITEIT: STAND VAN ZAKEN IN DE VLAAMSE VISSERIJ

In de Vlaamse zeevisserij vindt men de hoogste teruggooi in de sleepnetvisserij op tong. De twee voornaamste redenen hiervoor zijn 1) de kleine maaswijdte (80 mm) nodig voor het vangen van tong in relatie tot de minimum aanvoerlengte (MAL) van de bijvangstsoorten en 2) het intense bodemcontact nodig voor het vangen van tong waardoor heel wat bodemorganismen mee gevangen worden. De 80 mm maaswijdte is echter een correcte maaswijdte in relatie tot de MAL van tong, zijnde 24 cm. De L75 van de selectiviteitscurve ligt namelijk pal op de MAL. Dit betekent dat weinig commerciële tong kan ontsnappen en eerder weinig ondermaatse tong wordt gevangen. Deze selectiviteitscurve werd bepaald tijdens experimenten bij een eerder lage zeegang. Bij toename van de golfhoogte nemen de ontsnappingskansen van tong toe. In de praktijk, waar de gemiddelde golfhoogte groter is dan tijdens de experimenten ter bepaling van de selectiviteitscurve, zal de teruggooi van tong dan ook erg laag tot onbestaande zijn. Voor de bijvangstsoorten zoals onder andere schol, tong-schar en kabeljauw ligt de selectiviteitscurve ver beneden de MAL waardoor de teruggooi erg hoog kan zijn. Ook bentische organismen worden dikwijls in grote hoeveelheden bijgevangen.

Het beperken van verlies aan maatse tong (d.i. tong $\geq$ MAL) en verbeteren van de ontsnappingskansen van de bijvangstsoorten is een probleem dat de wetenschap al vele jaren bezig houdt. Een techniek die aanvaardbaar is voor de visserij en in afdoende mate de selectiviteit verbetert, werd tot nog toe niet gevonden. Hieronder een beknopt overzicht van de gekende opties:

Boomkorvisserij; 84 vaartuigen*			
Selectieve techniek	Onderzoekings-vaartuig	Test op commercieel vaartuig	Algemeen toegepast
Grote-mazenpaneel in de rug	Ja	Ja	Ja
Volledige rug in grote mazen	Ja	Ja	Nee
Vierkante-mazenvenster	Ja	Ja	Nee
Horizontaal scheidingspaneel	Ja	Nee	Nee
Hellend scheidingspaneel	Ja	Ja	Nee
Benthos ontsnappingsvenster	Ja	Ja	Nee
Vierkante-mazenkuil	Ja	Nee	Nee
T90-kuil	Ja	Ja	Nee
Dyneema netmateriaal	Nee	Ja	Nee
Sleepsnelheid verminderen	Nee	Ja	Ja
Lichter vistuig	Nee	Ja	Ja
Selectie visgrond	Nee	Ja	Ja
(Vrijwillige) Sluitingen	Nee	Ja	Nee
Borden; 16 vaartuigen*			
Selectieve techniek	Onderzoekings-vaartuig	Test op commercieel vaartuig	Algemeen toegepast
Vierkante-mazenvenster	Ja	Ja	Ja
Garnaalvisserij; 25 vaartuigen*			
Selectieve techniek	Onderzoekings-vaartuig	Test op commercieel vaartuig	Algemeen toegepast
Selectief zeefnet	Ja	Ja	Ja
Selectief rooster	Ja	Ja	Nee
Pulsvisserij	Ja	Ja	Nee
Kreeftenvisserij; 7 vaartuigen*			
Selectieve techniek	Onderzoekings-vaartuig	Test op commercieel vaartuig	Algemeen toegepast
Selectief LFD-net	Ja	Ja	Nee
Selectief rooster	Ja	Ja	Nee
Passief tuig; 6 vaartuigen*			
Selectieve techniek	Onderzoekings-vaartuig	Test op commercieel vaartuig	Algemeen toegepast
Kieuwnet ipv warrelnet	Nee	Ja	Ja

(*): Cijfers van 2011. Vaartuigen die in een jaar meerdere visserijmethodes toepassen worden dubbel geteld.

3 ACTIEPLAN

Om de sector in de komende jaren bij te staan in hun streven naar duurzaamheid en het zoeken naar meer selectieve visserijtechnieken en –methodes, wordt een actieplan opgesteld, bestaande uit 10 actiepunten.

Zij hebben betrekking op:

- het verzamelen van de nodige basisgegevens over teruggooi (Discard atlas),
- onderzoek naar, implementatie van en begeleiding bij het toepassen van selectievere technieken,
- aangepast beleid en management,
- het aanpassen van regelgeving die nu teruggooi in de hand werkt,
- controle en handhaving,
- het voorbereiden van een mogelijke aanlandingsplicht.

Overheid en sector zullen zich samen inzetten om dit actieplan uit te voeren. De acties worden getrokken door de Vlaamse administratie, de Task Force Convenant “Naar een duurzame visserij” zal fungeren als centraal overlegorgaan.

Het verder verduurzamen van de visserij in het algemeen, en het inzetten op het verhogen van de selectiviteit in het bijzonder zal ook de rode draad zijn voor het op te maken Operationeel programma in het kader van het nieuwe Europees Fonds voor maritieme zaken en Visserij (EFMZV). Middelen noodzakelijk voor de uitvoering van dit plan dienen daar uit geput. Normaal moet dit fonds operationeel zijn vanaf 1/1/2014. Tot zolang kan het Europees Visserij Fonds (EVF) aangesproken worden.

Actie 3.1 Opstellen en publiceren van een discardatlas voor de Belgische Visserijsector

Beschrijving van de actie

De teruggooi wordt onder het huidig beleid vooral gestuurd door economische en/of wettelijke redenen. In de praktijk is de teruggooi van mariene organismen, commercieel of niet commercieel, van significante invloed op de productieve biomassa van het mariene ecosysteem.

De Europese visserij wordt grotendeels gecontroleerd en geëvalueerd op basis van de aanvoer van vis en niet zozeer op de totale hoeveelheid gevangen vis. Pas sinds de laatste jaren wordt voor een aantal visbestanden de teruggooi mee in rekening gebracht bij bestandsevaluaties.

Sinds de invoering van de EU-Verordening betreffende de gegevensverzameling ter ondersteuning van het GVB (Data Collection Regulation 2002-2008 en Data Collection Framework 2008 - vandaag), worden er tal van biologische, economische en technische gegevens verzameld van zowel de aanvoer als de teruggooi. Deze gegevens worden vooral gebruikt in kader van het visserijbeheer en de bestandsevaluaties. Deze verzamelde gegevens kunnen echter een veel ruimer beeld geven van de visserijsector en vooral ook inzicht creëren in de dynamiek en het beheer van de teruggooi.

De voorbije jaren zijn een aantal onderzoeksacties opgestart om de teruggooi in de Belgische Visserijsector aan te pakken:

- Beoordeling en evaluatie van de teruggooi van commerciële vissoorten in de Belgische boomkorvisserij, i.e. kabeljauw en schol.
- Studie over het gebruik van de teruggooi in nevenstromen zoals compostering.
- Evaluatie van de milieu-impact van warrelnet en boomkorvisserij op het Belgisch deel van de Noordzee (WAKO I&II) waarbij ook de teruggooi geïnventariseerd werd.
- Self sampling project kabeljauw in de Keltische Zee.
- Sinds 2002, een doorlopende samenwerking tussen visser en wetenschap om teruggooi gegevens te kunnen verzamelen van de commerciële visserij.

De Belgische discardatlas inventariseert en visualiseert op basis van de bovengenoemde acties, het teruggooigedrag en de omvang ervan, voor en door de Belgische visserij. Aansluitend hierop kunnen een aantal opties geformuleerd worden om de teruggooi te beperken om aldus een belangrijke stap te zetten naar verduurzaming van de visserij. De Belgisch discardatlas wordt opgesteld conform de Ierse discardatlas, maar zal een “levend” document zijn, in die zin dat elk jaar de nieuwe verzamelde gegevens aan de gebruikte series zullen toegevoegd worden om een geactualiseerd beeld van de teruggooi situatie weer te geven. Deze jaarlijks update zal tevens als tool kunnen gebruikt worden om het teruggooi gedrag van de Belgische visser te volgen en bij te sturen. De doelgroepen van deze discardatlas zijn het beleid, de wetenschappers en de visser zelf.

Er dient wel benadrukt te worden, dat de Belgische vloot vist op visbestanden in verschillende regio's en op visbestanden die door heel wat andere Europese lidstaten mee bevestigd worden. Wil men vanuit Europa een succesvol “teruggooi voorkoming beleid” invoeren, dan dienen maatregelen evenzo van toepassing te zijn op al deze vloten. Een regionale en/of een Europese discardatlas is een logisch vervolg op de discardatlassen die door de lidstaten opgesteld worden. Andere lidstaten die een discardatlas opgesteld hebben zijn Ierland, Frankrijk (slechts 1 jaar) en Denemarken (nog niet gepubliceerd).

Verantwoordelijke

ILVO visserij

Betrokken partners

ILVO – Visserijsector: Rederscentrale, reders en vissers

Timing

maart 2013

Actie 3.2 We onderzoeken de overlevingskansen van teruggegooide vis.

Beschrijving van de actie

Het bereiken van 100% selectiviteit is een illusie en ongewenste vangsten zijn dus onvermijdelijk. Voor de gevoelige vissoorten met een hoge sterftegraad bij het bovenhalen en behandelen aan boord is er geen verschil voor het visbestand indien ze teruggegooid of verplicht aangeland worden. Zij dragen in geen geval nog bij tot het in stand houden van het visbestand. Voor vis die doorgaans goede overlevingskansen heeft na teruggooi, kan, mits hij zo snel als mogelijk terug over boord gezet wordt, wel nog deelnemen aan de reproductie en het in evenwicht houden van de bestand. Bij verplichte aanlanding van deze vissen zijn hun overlevingskansen én hun bijdrage aan de reproductie, nihil. Het is dus aangewezen dat een mogelijke aanlandingsplicht niet geldt voor soorten met redelijke overlevingskansen.

Een belangrijke vraag daarbij is “wat zijn redelijke overlevingskansen”. De overleving van teruggegooide vis werd in meerdere experimenten bestudeerd en de waargenomen overlevingspercentages zijn erg variabel. Er zijn meerdere factoren die de overleving beïnvloeden. Het vangstmechanisme is ongetwijfeld cruciaal. Zo is aangetoond dat de levensvatbaarheid van kabeljauw het grootst is in visserijen met haken en lijnen, zowel beuglijnen (‘longlines’) als handlijnen, en aanzienlijk lager in kieuwnet- en sleepnetvisserijen. Naast het type vistuig speelt ook de tijd die een organisme op het dek doorbrengt een grote rol. De temperatuur van de lucht en het zeewater, net als de grootte van de vis zijn tevens belangrijk voor een aantal soorten, terwijl slechts voor een beperkt aantal andere soorten de diepte waarop er gevist wordt, de grootte van de vangst en de duur van het vissen de overleving mee bepaalt.

Dit thema houdt dus heel wat onzekerheden in, namelijk de vraag “Wat is een hoge overlevingskans?”, de verschillen in overleving tussen de vissoorten en een waaier aan factoren tijdens de visvangst die de overleving beïnvloeden. De taak van de overheid is dus hier klaarheid in te scheppen en de opties voor de toekomst voor te bereiden.

- Opstarten van onderzoek naar degelijke cijfers over de overleving van teruggooi.
- Inschakelen van ILVO om te bepalen wat een “hoge overlevingskans” is, dit binnen het kader van de ICES werkgroepen.
- Deelname aan internationaal overleg over dit grensoverschrijdend thema.
- Opstellen van een lijst met vissoorten die een uitzondering kunnen vormen op de aanlandingsverplichting.
- Bepalen van aanpassingen in het visvangstproces die de overlevingskansen kunnen verhogen.
- Organiseren van sensibilisering bij de vissers om deze aanpassingen door te voeren.

Verantwoordelijke

ILVO

Betrokken partners

ILVO, ICES, Europese Commissie, ALVB, reders en vissers

Timing

2013-2014

Actie 3.3 We beschermen de visbestanden door de selectiviteit van vistuig te verbeteren.

Beschrijving van de actie:

Teruggooi is een praktijk die algemeen voorkomt in de zeevisserij wereldwijd. Geen enkele visserijmethode blijft er van gespaard hoewel sleepnetvisserijen doorgaans een minder goede reputatie hebben in dit verband. Het verbeteren van de selectiviteit van de vistuigen die toegepast worden in de Vlaamse zeevisserij is dus een prioriteit die niet enkel het visbestand ten goede zal komen maar ook het financieel resultaat van de rederijen.

Er is blijvend nood aan onderzoek en praktijkexperimenten om het selectiever vissen te stimuleren, de nodige wetgeving op te stellen en controle te organiseren.

Bovendien dient bijzonder aandacht besteed aan de communicatie met en begeleiding van reders en vissers bij het introduceren van nieuwe technieken. Daar de kennis en betrokkenheid van de visser essentieel is om het plan te laten slagen, dient een structuur opgesteld te worden die vissers met elkaar in contact brengt, hen op de hoogte brengt van de problematiek en hen engageert. Hiertoe worden vier zaken voorgesteld:

- Onderzoek naar selectief vistuig (aangepaste netten, alternatieve techniek, visgronden, keuze visgronden, timing vissen ...). Er is niet één zaligmakende methode om teruggooi te verminderen. Een combinatie van bestaande technieken en een actief betrekken van de visser bij het ontwikkelen van nieuwe technieken lijkt de meest realistische weg voorwaarts. Technieken die aan verder onderzoek toe zijn: verhogen van de maaswijdte, alternatieve mazen in de kuil, hellend scheidingspaneel in de netopening, horizontaal scheidingspaneel, grote mazen in de rug, ontsnappingsvensters in de buik van het net, alternatieve stimulering, keuze van de visgrond ...
Een discardatlas en kennis over de overleving van de teruggegooide vis ondersteunt dit proces.
Heel specifieke aandacht zal besteed worden aan de begeleiding, voorlichting en sensibilisering van reders en vissers. Het correct toepassen van selectieve technieken is immers essentieel om effectief te zijn!
- Voortrekkers van implementatie
Aan vooruitstrevende reders en vissers wordt voorgesteld om de praktijkproeven uit te voeren. De resultaten hiervan moeten een stimulans worden voor de andere vissers. Er worden voorstellen geformuleerd voor het toekennen van compensaties voor deze voortrekkers. De Rederscentrale speelt een centrale rol in het contacteren, motiveren en selecteren van de rederijen.
Vanuit de wetenschappelijke wereld worden de experimenten i.v.m. selectiviteit verder gezet. Hiertoe worden proeven uitgevoerd aan boord van onderzoeksvaartuigen waarbij wetenschappers bij voorkeur vissers betrekken. Bij de experimenten aan boord van commerciële vaartuigen worden bij voorkeur ook wetenschappers betrokken. Deze combinatie dient enerzijds het realisme van de ontwikkelingen, maar zorgt er ook voor dat nieuwe technieken op een verantwoorde manier beoordeeld worden en tevens gedocumenteerd ter voorlegging aan het visserijbeheer.
- Een overlegorgaan
Deze structuur wordt opgestart en opgevolgd binnen de technische werkgroep van het Maatschappelijk Convenant “Naar een duurzame visserij”. Door een doorgedreven communicatie wordt het aantal deelnemers aan de vergaderingen gemaximaliseerd. In de vergaderingen wordt de bestaande kennis i.v.m. bijvoorbeeld selectiviteit gepresenteerd, wordt de problematiek van het nieuwe GVB besproken en worden ideeën van vissers bediscussieerd. De bedoeling is om aan de hand van bestaande kennis en nieuwe ideeën een actieplan te ontwikkelen voor praktijkproeven en de toepassing van nieuwe methodes in de commerciële praktijk.
- ILVO heeft inmiddels een voorstel IWT-project ingediend in november 2012: TECHVIS.
Het bevat 3 modules waaronder selectief vissen (20 vaartuigen met alternatieve boomkor) – elektrisch vissen (2 garnaalvaartuigen) en gasmotoren (2 vaartuigen).

Indien goedgekeurd zal dit project 4 jaar lopen.

Verantwoordelijke

ILVO

Betrokken partners

Rederscentrale, ALVB, Natuurpunt, SDVO en ILVO

Timing

2013-2016

Actie 3.4 Selectiviteit is een prioriteit in het Vlaamse visserijbeleid

Beschrijving van de actie

Met de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid staat de Vlaamse visserijsector voor nieuwe uitdagingen die zij samen met een faciliterende overheid zal opnemen. Dit initiatief, nog voor een definitief akkoord over het GVB, getuigt van een pro-actieve overheid die met een gericht, doch breed actieplan, op Vlaams niveau bijdraagt met werkbare gedragen, efficiënte, effectieve oplossingen.

Op Europees vlak wordt de Vlaamse problematiek met haar kleinschalige vloot, met haar vaartuigen die op termijn dienen vervangen te worden en haar typische gemengde visserij, gelinkt aan gespreide visgronden, aangebracht.

Een constante in het Europese forum blijft het inzetten voor de totstandkoming van goede, efficiënte, effectieve en eenvoudige beheers- en meerjarenplannen en waken over de naleving ervan.

Het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) moet zorgen voor de nodige instrumenten en financiële ondersteuning. Het nieuwe Operationeel Programma zal de verdere verduurzaming van onze visserij voorop stellen. Selectiviteit zal daarbij een belangrijk item zijn. Het streefdoel is om tegen eind 2013 een Belgisch operationeel programma te kunnen voorleggen aan de Europese Commissie om zo snel te kunnen beschikken over financiële middelen om de periode 2014-2020 te kunnen opstarten.

In de overgangperiode EVF naar EMVF zullen projecten m.b.t. selectiviteit voorrang krijgen en gestimuleerd worden vanuit het EVF.

Indien het quotabeleid of technische maatregelen dienen aangepast te worden teneinde te komen tot meer selectiviteit, meer overlevingskansen voor ongewenste vangsten en een maximale reductie van de teruggooi, dan wordt dit prioritair aangepakt. Ook vangstmogelijkheden en visserijinspanning, ook al hebben deze tot op heden hun nut bewezen en zelfs een concurrentievoordeel betekend, worden tegen de lamp gehouden.

Gericht toegepast onderzoek met het ILVO als voortrekker zal werkbare oplossingen opleveren, mee gestuurd vanuit de taskforce van het convenant. Innovaties worden omgezet in concrete toepassingen na afweging van respect voor visser, voor ecosysteem en beantwoordend aan maatschappelijke verwachtingen.

Tot slot, de goede samenwerking binnen de sector is ook een van de sterke punten waarbij de Rederscentrale als Producentenorganisatie (PO) partner is om dit beleid te helpen realiseren.

Verantwoordelijke

Vlaamse overheid – ALVB

Betrokken partners

ALVB – Dienst Zeevisserij, Kabinet Minister-president, Permanente Vertegenwoordiging, Rederscentrale (Quotacommissie – Task Force Convenant) – ILVO

Timing

vanaf heden

Actie 3.5 Reders en vissers helpen mee om een beter visserijmanagement te realiseren.

Beschrijving van de actie

De betrokkenheid van reders en vissers bij het realiseren van de doelstellingen is essentieel. Dit wordt best ondersteund door een sterk georganiseerde producentenorganisatie (PO) die de bottom-up approach centraliseert.

- Om de samenwerking met de wetenschap rond de beschikbaarheid van gegevens te optimaliseren en de visgronden en visserijactiviteiten in kaart te brengen, is het raadzaam om de mogelijkheid te bieden aan een PO om een specifiek contact te hebben met een wetenschapsagentschap dat alleen of tenminste prioritair de thema's behandelt die belangrijk zijn voor de leden.
- Rekening houdend met het feit dat visserij een zoektocht is naar een optimale duurzame opbrengst, is er de vraag van de vissers naar een zo open mogelijke zee voor hun activiteiten. Het in kaart brengen van de huidige visserijactiviteiten en hun milieu-impact heeft als doelstelling de algemene vrije toegang te behouden en dus de toegangsbeperking tot bepaalde gebieden te vermijden.
- Initiatieven rond verhoogde selectiviteit en beperking van de milieu-impact zijn een doelstelling in de productie- en marketingplannen van de PO's. Er dient gestreefd te worden naar erkenning van die initiatieven zodat promotiecampagnes kunnen georganiseerd worden, gericht op het bekomen van hogere prijzen bij de eerste verkoop.
- Het verhogen van de selectiviteit, het verminderen van de discards, het verhogen van de overleving, het verminderen van de milieu-impact, maar ook het verhogen van de kwaliteit zijn doelstellingen die via technische maatregelen kunnen worden aangepakt. Dit zijn zaken waar reders en bemanning constant mee in de weer zijn. Die ervaring zou via de PO en de gerichte wetenschappelijke ondersteuning een toepassing moeten vinden in het algemeen beheer van de visserij beoefend door de leden van de PO.
- In de regelgevingen en/of uitvoeringsbesluiten op verschillende niveaus moet voorzien zijn dat de ervaring van de vissers en de toepassing ervan in het beheer kunnen veralgemeend worden op advies van de PO. Dergelijke regelgevingen die uit de toepassing van hun ervaring komen, zullen veel gemakkelijker door de vissers aanvaard worden en geven zodoende de mogelijkheid aan de PO om garant te staan voor het behalen van de doelstellingen rond 'Selectief vissen doet leven' en het gemeenschappelijk visserijbeleid algemeen.
- Alle beheersystemen die uit het bovenstaande resulteren dienen in de leerplannen van de betreffende opleidingen te worden opgenomen via een constructieve samenwerking tussen sector en onderwijs.

Verantwoordelijke

Rederscentrale

Betrokken partners

Rederscentrale, reders, ALVB, ILVO, Visserijonderwijs

Timing

vanaf heden

Actie 3.6 We werken mee aan aangepaste nieuwe technische maatregelen.

Beschrijving van de actie

De belangrijkste technische maatregelen (TM) op Europees niveau zijn momenteel vervat in meerdere verordeningen die in de loop der jaren meermaals gewijzigd zijn. Zij omvatten voorschriften inzake toegelaten maaswijdte van de gebruikte netten en voorzieningen aan netten en vistuig, minimum aanlandingsmaten voor de verschillende vissoorten, gesloten gebieden en/of seizoenen, gebruik en verbod op gebruik van vistuig, vangstsamenstelling per soort vistuig en maaswijdte enz ...

Het geheel aan TM is een enorm complex kluwen geworden waarbij bepaalde maatregelen mede oorzaak zijn van de teruggooi van visserijproducten. Eerdere pogingen om deze te vernieuwen en te vereenvoudigen – na een effectbeoordeling in 2008 – zijn echter mislukt en nu bereidt de Commissie zich voor om een nieuw voorstel TM voor te leggen onder het hervormde GVB. Daartoe heeft ze in oktober 2012 een roadmap gepubliceerd. Hierin worden de belangrijkste beleidsdoelstellingen opgenomen en wordt aangekondigd dat een uitgebreide effectbeoordeling zal uitgevoerd worden, vanaf januari 2013, waarin 4 opties zullen getoetst worden:

- Status quo: alle verordeningen inzake TM blijven onveranderd bestaan;
- Consolidatie en harmonisatie: vereenvoudiging van de huidige TM en harmonisatie over de verschillende regio's;
- Raamwerk technische maatregelen: nieuw wettelijk kader voor de TM dat moet zorgen voor vereenvoudiging en voor de bevoegd verklaring van de lidstaten om hun eigen TM te nemen volgens lokale/regionale eigenheden van hun visserij;
- Afschaffing van de technische maatregelen: TM-verordeningen zouden dan vervangen worden door het vastleggen van eenvoudige doelstellingen per visserij en per regio.

De resultaten van deze nieuwe effectbeoordeling, samen met deze van 2008 en van alle gegevens inzake selectiviteit, gebruik van vistuig enz ... zullen de basis vormen voor de toekomstige reglementering terzake onder het nieuwe GVB. Een non-paper voor consultatie van de stakeholders is gepland voor begin 2013.

Wij bereiden ons hierop voor door:

- Screening van de huidige TM: welke zijn oorzaak van of verhogen de teruggooi van visserijproducten? Document klaar tegen eind 2012.
- Constructief en proactief meewerken aan de effectbeoordeling vanaf 2013.
- Proactief contacten leggen met producenten, wetenschappers, controle-experten, regionale adviesraden (NSRAC, NWWRAC, SWWRAC) om geïntegreerde bottom-up en regionale werking inzake voorstellen TM voor te bereiden. (zie ook actiefiche 4.4. en 4.8.)
- Nagaan hoe men de TM kan aanpassen aan de regionale omstandigheden en tegelijk kan vermijden dat onze vissers in elk gebied andere TM dienen op te volgen.
- Studie en bepaling van voorstellen inzake TM die selectiviteit van visserij kunnen opdrijven:
  - Maaswijdte en minimumaanvoerlengte (MAL) maximaal afstemmen, in het bijzonder voor de tongvisserij,
  - Voorzieningen aan vistuig en netten om selectiviteit op te drijven,
  - Gesloten seizoenen en/of gebieden, Real Time Closures (RTC) (in samenwerking met controledienst dienst zeevisserij),
  - Al of niet beperken van de visserij-inspanning,
  - Al of niet verplicht invoeren van alternatieve visserijtechnieken (o.a. pulsvisserij enz ...) of verbieden van bepaalde visserijtechnieken,
  - Nagaan of en welke nationale maatregelen moeten worden opgelegd, afgeschaft en/of aangepast, ook i.k.v. beschermde mariene gebieden.

Verantwoordelijke

ALVB

Betrokken partners

ALVB (meer bepaald dienst zeevisserij waaronder inspectiecel) – reders en vissers (Task Force Convenant) – SDVO - ILVO – Europese Commissie

Timing

Vanaf nu en regionaal vanaf 2014

Actie 3.7 We bereiden ons voor op de regionalisering van het visserijbeleid

Beschrijving van de actie:

Door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon vallen bijna alle thema's van het visserijbeleid onder de codecisie-procedure, waarbij Europese Commissie, Raad en Europees Parlement (EP) gezamenlijk tot besluitvorming moeten komen. Enkel de bepaling van de vangstmogelijkheden blijft een exclusieve bevoegdheid van de Raad. De codecisieprocedure neemt veel tijd in beslag en alle Europese instellingen zijn het er dan ook over eens dat het huidige top-down en micromanagement op vlak van visserijbeleid niet meer kan verdergezet worden. Men wil dat het visserijbeleid veel meer bottom-up tot stand komt en beter afgestemd wordt op de eigenschappen van elke regio of zeebekken (= regionalisering).

Volgens het huidige Verdrag (VWEU) is er geen regionaal besluitvormingsniveau en het is nu al duidelijk dat er ook in de toekomst geen bijkomend beleidsniveau komt.

De krijtlijnen van de regionalisering zien er momenteel als volgt uit: "betrokken lidstaten" (dit zijn lidstaten met een direct belang) mogen op regionale basis samenwerken om gezamenlijke aanbevelingen te doen. Uitgangspunt is het realiseren van instandhoudingsdoelen met maatregelen zoals deze die voortspruiten uit de integratie van het milieubeleid, de MeerjarenPlannen en/of de specifieke plannen i.v.m. de aanlandingsverplichting. Hiervoor moeten zij de Regionale Advies Raden (RAR) consulteren en de Commissie zal de nodige wetenschappelijke ondersteuning mogelijk maken. De aanbevelingen waarover er bij de betrokken lidstaten unanimititeit is, zullen – indien compatibel met de doelstellingen van het GVB – door de Commissie omgezet worden in EU-regelgeving.

Daarnaast mogen lidstaten, in onderlinge afspraak, ook nationale maatregelen opleggen overeenkomstig de instandhoudingsmaatregelen en/of de meerjarenplannen. Slagen de lidstaten er niet in om unaniem gezamenlijke aanbevelingen te doen binnen een bepaalde deadline of als deze niet compatibel zijn met de doelstellingen in de meerjarenplannen of instandhoudingsmaatregelen kan de Commissie een voorstel doen onder de codecisieprocedure of, waar nodig, onder artikel 43, 3 VWEU (Raadsverordening).

Voor Vlaanderen met haar sterk verspreide visgebieden en dus regio's, is dit een extra uitdaging:

- Ontwikkelen van visie over regionale aanpak en verdeling van de taken hierin tussen sector – wetenschap – beleid;
- Verzamelen van informatie uit de RAR en deelnemen aan vergaderingen van de regionale instellingen zowel door beleid als door wetenschap;
- Oprichting info- en overlegplatform tussen sector-wetenschap-beleid om via bottom-up aanpak te komen tot standpunten als inbreng voor de regionale gezamenlijke adviezen;
- Waken over de samenhang van de verschillende regionale adviezen en maatregelen om te grote verscheidenheid aan maatregelen tussen de zeebekkens te vermijden;
- Proactief contacten leggen met andere lidstaten, regionale instellingen, AC's ... om regionale aanpak voor te bereiden
- Zo nodig nationale maatregelen vastleggen in overleg met regionale partner-lidstaten.

Verantwoordelijke

Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid (ALVB)

Betrokken partners

ALVB, Rederscentrale (Task Force Convenant), SDVO, ILVO, NWWRAC, SWWRAC, NSRAC.

Timing

2013-2014

Actie 3.8 Het Convenant “Naar een duurzame visserij” als maatschappelijk draagvlak.

Beschrijving van de actie

Op 30 augustus 2011 ondertekenden Vlaams minister bevoegd voor zeevisserij, Kris Peeters, het Departement Landbouw en Visserij, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), de NGO ‘Natuurpunt’ en de Rederscentrale het document “Naar een duurzame visserij”, een maatschappelijk convenant ter bevordering van een duurzame Vlaamse visserijsector.

Dit convenant dat ontstond op initiatief van de enige erkende producentenorganisatie (PO) voor de Vlaamse visserij ‘De Rederscentrale’ wil, met de morele en actieve steun van het ILVO, Natuurpunt en de Vlaamse overheid, komen tot een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Vlaamse visserij waarin ruimte is voor onderling overleg tussen de verschillende belanghebbenden waardoor voor de sector een continu lerende omgeving wordt gecreëerd.

Voor de uitwerking en opvolging van dit convenant werd een “Task Force Convenant” opgericht die op zeer regelmatige basis vergadert. Binnen deze Task Force werden een aantal werkgroepen opgericht die o.a. volgende thema’s behandelen:

1. Technische werkgroep: Hierin komen o.a. volgende projecten aan bod:
  - VESPAS-project: onderzoeken van mogelijkheden van de passieve visserij voor de Vlaamse visserijsector
  - CIVIS-project: ‘Communicatie en Innovatie in de visserij’ is een samenwerking tussen IWT (Instituut voor Wetenschap en Technologie), het ILVO en de Rederscentrale waarbij er middelen ter beschikking gesteld worden aan het ILVO om ontwikkelingen op vlak van technologische innovaties in de visserij op te volgen en deze te communiceren naar de sector.
2. Werkgroep Ruimtelijke ordening: volgt o.a. de problematiek van de mariene beschermde gebieden, windmolenparken enz ... op binnen de door België op historische basis beviste visgronden.
3. Werkgroep Opleidingen: vaarbewijzen – veiligheid – opnemen duurzaamheid in leerplannen ...

Het is de bedoeling via de actoren in het convenant voorgestelde maatregelen en acties te toetsen op de haalbaarheid en de maatschappelijke gedragenheid, en in te staan voor communicatie naar sector en samenleving.

Verantwoordelijke

Task Force Convenant – technische werkgroep

Betrokken partners

Rederscentrale, ILVO, ALVB, Natuurpunt

Timing

vanaf 2013

Actie 3.9 We stemmen de controle af op handhaving grotere selectiviteit

Beschrijving van de actie

De handhaving van de bepalingen die in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid zijn vastgelegd, wordt aan de lidstaten toevertrouwd. Een specifiek communautair regelgevend kader is daarvoor aanwezig, namelijk de zgn. controle-verordening (Raadsverordening 1224/2009) waarin de diverse verplichtingen opgenomen zijn. Verder bestaan er nationale controle actieprogramma's en gemeenschappelijke inzetplannen die een en ander detailleren. De inzet van de lidstaten worden gecoördineerd en gesteund door een Europees controle agentschap EFCA.

De reglementaire teksten voorzien dat bij de planning en de uitvoering van controles er uitgegaan wordt van risicoanalyses en hiervoor worden zgn. benchmarks gehanteerd. Bij beperkte personele en materiële middelen komt het er inderdaad op aan om deze zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Klassieke controle activiteiten vinden plaats in de havens en de visafslagen, op zee aan boord van vissersvaartuigen en vanuit de lucht. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van specifieke controlemiddelen zoals het VMS en het ERS.

1. Controlestrategie

De algemene Belgische controlestrategie wordt uitgewerkt in functie van de karakteristieken van de nationale visserijsector en van de omstandigheden waarin die opereert. De vloot is voornamelijk in buitenlandse wateren actief en de vangsten worden grotendeels in een nationale afslag verkocht.

De controleprioriteit wordt bij de aanlanding geplaatst (controles aan land en administratieve controles nadien) teneinde voornamelijk een correcte naleving van de (nationale) quotamaatregelen te garanderen.

De controles op zee worden uitgevoerd met de inzet van zware middelen van externe partners (Marine en DAB-Vloot) gedurende 80 tot 100 dagen per jaar.

Tenslotte vinden ook nog luchtcontroles over zee plaats gedurende een veertigtal uren, op jaarbasis.

Er werden nieuwe controle opdrachten uitgewerkt teneinde aan het gewijzigde GVB te voldoen.

2. Aandachtspunten bij controle

Toegangsbeperkingen tot bepaalde gebieden, inclusief het respecteren van realtime closures (RTC), kan in principe remotely worden afgedwongen. Met name het VMS kan hiervoor gebruikt worden, maar meestal is een visuele bevestiging nodig.

In het algemeen dienen de technische maatregelen op zee, op de visgronden met name, gehandhaafd te worden. Het is echter enkel door een verkeerd gebruik ervan dat vistuig als illegaal kan worden bestempeld. Het "onder zich hebben" (of aan boord hebben) van nauwmazig tuig is op zich niet verboden, enkel het gebruik ervan kan mogelijks verboden zijn. Idem trouwens voor illegale netvoorzieningen, zoals binnenkuilen bijvoorbeeld.

Quotamaatregelen worden zowel aan land als op zee afgedwongen. De nationale maatregelen kunnen evenwel enkel door nationale controleurs worden afgedwongen.

3. Bijkomende selectiviteitsmaatregelen

Voor de selectiviteitsmaatregelen, die recentelijk krachtens ministerieel besluit werden aangenomen (MB. van 11.09.2012 houdende tijdelijke aanvullende technische maatregelen tot het behoud van de visbestanden in zee), werd evenwel specifiek voorzien dat het aan boord hebben van tuig dat niet aan de selectiviteitsvoorwaarden voldoet, verboden is. Op die manier kunnen deze maatregelen ook in de haven worden afgedwongen. In dat opzicht staat Vlaanderen verder dan hetgene Europees werd bepaald.

Bij de routinecontroles aan boord van vissersvaartuigen zal bij aanlanding in een Belgische haven het vistuig systematisch gecontroleerd worden. De controle van het vistuig op zee maakte reeds vroeger deel uit van de procedure.

Verantwoordelijke

Jean-François Verhegghen

Betrokken partners

Inspectiecel van de dienst zeevisserij, Marine

Timing

start 26 september, uitbreiding naar alle gebieden 1 juni 2013

Actie 3.10 We verkennen de problematiek verbonden aan de aanlandingsverplichting.

Beschrijving van de actie

De mogelijke toekomstige invoering van een aanlandingsverplichting zal een belangrijke impact hebben op de Vlaamse visserij, en die zal des te ingrijpender zijn als de selectiviteit niet verbetert. In huidige teksten betekent dit voor de Vlaamse visserij een aanlandingsplicht vanaf 1 januari 2016.

Het detecteren van de belangrijkste knelpunten van de nieuwe regelgeving is van belang om de zoektocht naar mogelijke oplossingen efficiënter te voeren en om ons terdege voor te bereiden op de gedetailleerde uitvoeringsmaatregelen van dit nieuwe GVB. Zo moeten er antwoorden gezocht worden op vragen als:

- Hoe gaan we om met een “de minimisregeling”?
- Is er nood aan een herziening van het quotabeleid, verdeling visserijinspanning, nieuwe visplannen?
- Hoe gaan we de aanlandingsverplichting controleren? Voor- en nadelen van Fully Documented Fisheries (FDF) enz ...

Een gebrekkige lengte- en soortselectiviteit in combinatie met een aanlandingsverplichting leidt tot nevenstromen van visserijproducten die niet in aanmerking kunnen komen voor menselijke consumptie. De verwerking en valorisatie van deze nevenstromen leidt tot nieuwe uitdagingen. De opslag en bewaring aan boord zal een aanpassing en extra werk vragen van de vissers en kan extra eisen stellen aan de infrastructuur aan boord. Daarnaast zal aan wal de nodige infrastructuur dienen voorzien te worden voor opslag, doorvoer en eventuele verwerking. Hoe groot deze nevenstroom zal zijn is voorsnog moeilijk in te schatten. Ze hangt enerzijds af van het succes om vistuig selectiever te maken, de wil van de visser om visgronden op te zoeken met weinig bijvangstsoorten en van de precieze formulering van de wetgeving. Er wordt verwacht dat het vooral zal gaan om schol, schaar, wijting ... De nevenstroom aan tong zal klein tot onbestaande zijn. De geplande discardatlas kan een inschatting correcter maken.

Om een betere inschatting te kunnen maken van de impact van een teruggooiverbod op vlak van financiering naar de sector toe en valorisatie van de nevenstromen, loopt binnen het ILVO een nieuw doctoraat met als werktitel: ‘GeNeSys: Valorisatie van discards uit visserij’.

Dit project is de eerste Gecoördineerde Actie binnen de ILVO 2020-strategie van het ILVO. GeNeSys is een acroniem voor ‘Gebruik van Nevenstromen als Systeeminnovatie’. Dit domein overschrijdend onderzoek bestaat uit één socio-economisch onderzoek naar de ontwikkeling van systeeminnovaties en uit drie verschillende cases. Binnen de cases worden de valorisatiemogelijkheden onderzocht van nevenstromen afkomstig uit landbouw, tuinbouw en visserij. Case 1 onderzoekt nevenstromen uit de land- en tuinbouw. Case 2 onderzoekt nevenstromen uit de visserij, en case 3, onderzoekt de mogelijkheden van het gebruik van nevenstromen in compostering.

Het doctoraat, ter uitvoering van case 2, onderzoekt de valorisatiemogelijkheden van nevenstromen afkomstig uit de visserij, met name de discards. Er zal onderzocht worden of er binnen de fractie (economisch) interessante componenten of nutriënten te vinden zijn die op een rendabele manier gevaloriseerd kunnen worden. Het onderzoek loopt gedurende vier jaar en is niet louter wetenschappelijk. Het legt vooral de nadruk op de ontwikkeling van toepasbare innovatiesystemen die kunnen doorstromen naar de praktijk.

Timing doctoraat: 1 oktober 2012 – 1 oktober 2016

Daarnaast zal de visserijsector moeten voorgelicht worden over de nieuwe verplichtingen onder het GVB en moet er nagegaan worden wat de interesse is in onze industrie om te investeren in deze nevenstromen. Bovendien is samenwerking over de grenzen heen nodig. Een snelle opstart kan een concurrentievoordeel opleveren tegenover de buurlanden. Er moet ook nagegaan worden wat de mogelijkheden zijn om een eventuele financiële meerwaarde van de nevenstromen onder te brengen in een fonds ten behoeve van de financiering van aanpassingen in de vloot, bijvoorbeeld voor selectief of alternatief vissen.

Verantwoordelijke

ILVO

Betrokken partners

ILVO - ALVB – Rederscentrale (Task Force Convenant) – Visveilingen - SDVO

Timing

01/10/2012 – 01/10/2016

AFKORTINGEN

AC's	Advisory Councils (naam van regionale adviesorganen na hervorming GVB)
COM	Europese Commissie
CCTV	Closed Circuit TV-systeem (camerabewakingssysteem)
DA	Delegated acts of gedelegeerde handelingen volgens artikel 290 VWEU
EFCA	European Fisheries Control Agency (gevestigd in Vigo, Spanje)
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (financieel instrument voor de periode 2014-2021)
EVF	Europees Visserijfonds (financieel instrument voor de periode 2007-2014)
ERS	Electronic registration system (elektronisch logboek)
EU	Europese Unie
GVB	Gemeenschappelijk visserijbeleid
IA	Implemented acts of uitvoeringshandelingen volgens artikel 291 VWEU
ICES	International Council for the Exploration of the Seas
ILVO	Instituut voor landbouw- en visserijonderzoek
IWT	Instituut voor Wetenschap en Technologie
LS	Lidstaat van de Europese Unie
MAL	Minimum aanvoerlengte
MJP	Meerjarenplan
MSY	Maximum Sustainable Yield (of maximale duurzame opbrengst – MDO)
PO	Producentenorganisatie
RAC	Regional Advisory Councils (huidige benaming regionale adviesorganen)
RTC	Real Time Closure (tijdelijke sluiting van een bepaald visserijgebied)
TAC	Total Allowable Catch (totale toegestane vangst)
TM	Technische maatregelen (vb. minimummaten, maaswijdte, netvoorziening ...)
VI	Visserij-inspanning
VMS	Vessel Monitoring System (vaartuigen volgsysteem – de zgn. “satellietcontrole”)
VWEU	Verdrag tot werking van de Europese Unie

